

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 19/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om vissa personregister vid magistraterna samt till lagar om ändring av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om gåvoutfästelser och 64 § lagen om förmyndarverksamhet

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 juni 2004 en proposition med förslag till lag om vissa personregister vid magistraterna samt till lagar om ändring av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om gåvoutfästelser och 64 § lagen om förmyndarverksamhet (RP 123/2004 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att lagutskottet ska lämna utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Maaria Leskelä, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Terhi Lehtonen, inrikesministeriet
- servicechef Sami Kivivasara, Befolkningsregistercentralen
- ordförande Jorma Viljanen, Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om vissa personregister vid magistraterna. I lagen ska ingå bestämmelser om registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden. Ansvar för registerföringen och ansvar för att registren fungerar tekniskt ska överföras från justitieministeriets förvaltningsområde till inrikesministeriets förvaltningsområde. Magistraterna blir registeransvariga.

Bestämmelserna om registren och registreringsförfarandet samlas ur äktenskapslagen och lagen om gåvoutfästelser och tas in i den föreslagna lagen om vissa personregister vid magi-

straterna. Bestämmelser om registreringsgrunderna och registreringens rättsverkningar ska även i fortsättningen finnas i äktenskapslagen, lagen om gåvoutfästelser, lagen om återvinning till konkursbo och utsökningslagen.

Äktenskapslagen och lagen om registrerat partnerskap ska ändras så att det blir möjligt att som avgiftsbelagd service förrätta borgerlig vigsel och registrera partnerskap utanför tjänstetiden eller tjänstestället.

Lagarna avses träda i kraft cirka tre månader efter det att de har godkänts och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

I mars 2003 övertog magistraterna tingsrätternas uppgift att registrera bl.a. äktenskapsförord, yrkande om uteslutande av giftorätt, anmälningar om gåvor mellan närstående personer, avvittlingshandlingar och avtal om den lag som ska tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden. Avsikten var att få till stånd en bättre arbetsfördelning mellan tingsrätterna och magistraterna.

Genom den föreslagna lagen om vissa personregister vid magistraterna lyfts också ansvaret för registerföringen och för att registren fungerar tekniskt över på magistraterna. Lagutskottet ser förslaget som mycket rationellt och tillstyrker lagförslagen när det gäller dess eget behörighetsområde.

1. Lag om vissa personregister vid magistraterna

Utskottet har fäst sig vid 12 § i det första lagförslaget. Där hänvisas till förvaltningsprocesslagen (586/1996) när det gäller ändringssökande. Som nämns i propositionens motivering (s. 21/I) är uppgifterna i de register som avses i den nya lagen till alla delar personuppgifter. På rättelser i uppgifterna tillämpas därför 29 § i personuppgiftslagen (523/1999). Analogt bestäms också rättsskyddsförfarandet enligt bestämmelserna i personuppgiftslagen. För att göra lagen åskådligare föreslår lagutskottet att

lagens 11 § kompletteras med en explicit hänvisning till det förfarande som enligt personuppgiftslagen ska tillämpas på rättelse av personuppgifter.

2. Lag om ändring av äktenskapslagen

3. Lag om ändring av lagen om registrerat partnerskap

Enligt lagförslagen får en avgift tas ut för borgerlig vigsel och registrering av partnerskap när de förrättas utanför tjänstetiden vid statliga äm-

betsverk eller utanför tjänstestället. Vigsel till äktenskap och registrering av partnerskap ska fortsatt vara avgiftsfria om de förrättas under normal tjänstetid och på tjänstestället. Lagutskottet ser det som motiverat att myndighetstjänster av detta slag tillhandahålls enligt efterfrågan och tillstyrker därför det andra och tredje lagförslaget. Men det påpekar att storleken på förrättningsavgiften, som ska bestämmas närmare genom förordning av statsrådet, i princip bör svara mot statens kostnader för tjänsten. För de förrättande personer som avses i lagförslagen är det viktigt att vigslar eller registreringar av partnerskap utanför tjänstetiden eller tjänstestället inte ingår i deras tjänsteförpliktelser utan är frivilliga för tjänstemännen. För att trygga tillgången på tjänster måste det därför ses till att det arvode som betalas till tjänstemännen för förrättningarna är så stor att den uppmuntrar dem att tillhandahålla sådana tjänster.

Lagutskottet uppmärksammar formuleringarna i 16 a § i det andra lagförslaget och 5 a § i det tredje lagförslaget. I dem sägs att en avgift kan tas ut för förrättande av borgerlig vigsel eller registrering av partnerskap både när det sker utanför tjänstetiden och när förrättningen enligt överenskommelse sker utanför myndighetens ämbetslokal. Men enligt utredning är det meningen att en särskild avgift tas ut bara när förrättningen sker utanför tjänstetiden. För förrättning under tjänstetid utanför myndighetens ämbetslokal tas ingen avgift ut men däremot ersättning för resekostnader. Om förrättningen sker utanför tjänstetiden men på tjänstestället kunde eventuella extra resekostnader för vigselförrättaren eller den tjänsteman som registrerar ett partnerskap tas ut för staten. I detta syfte föreslår lagutskottet att 16 a § i äktenskapslagen ändras på följande sätt:

"För hindersprövning och vigsel som har förrättats av en statlig myndighet och för intyg i anslutning därtill uttas inte någon avgift. För förrättande av borgerlig vigsel kan dock tas ut en avgift och ersättning för resekostnader, om vigselförrättaren

ren och de förlovade har kommit överens om att vigseln skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994). Ersättning för resekostnaderna kan också tas ut om borgerlig vigsel förrättas någon annanstans än i vigselförrättarens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992)."

På dessa grunder föreslår lagutskottet också att 5 a § i lagen om registrerat partnerskap ändras på följande sätt:

"Avgifter tas inte ut för prövning av hinder mot registrering av ett partnerskap eller för registrering av ett partnerskap eller för intyg i anslutning till dessa. Avgift och ersättning för resekostnader kan

dock tas ut för registrering av ett partnerskap, om parterna i partnerskapet och registermyndigheten har kommit överens om att registrering enligt 5 § skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994). Ersättning för resekostnader kan också tas ut om partnerskapet registreras någon annanstans än i registermyndighetens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992)."

Utlåtande

Lagutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 21 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Susanna Rahkonen /sd (osittain)
medl. Esko Ahonen /cent
Lasse Hautala /cent
Tatja Karvonen /cent
Petri Neittaanmäki /cent
Heli Paasio /sd
Lyly Rajala /saml

Tero Rönni /sd
Petri Salo /saml
Pertti Salovaara /cent
Minna Sirnö /vänst
Timo Soini /saf
Marja Tiura /saml
Jan Vapaavuori /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.

AVVIKANDE MENING

Motivering

I det tredje lagförslaget om ändring av lagen om registrerat partnerskap i regeringens proposition med förslag till vissa personregister vid magistraterna samt till lagar om ändring av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om gåvoutfästelser och lagen om förmyndarverksamhet föreslås att en avgift eller ersättning får tas ut för registrering av partnerskap vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994) eller någon annanstans än i registermyndighetens ämbetslokal, om parterna i partnerskapet och registermyndigheten har kommit överens om det. Men för tjänstemannen ska åtgärden vara frivillig.

Utskottet har i sitt utlåtande ställt sig bakom lagförslaget. Jag kan inte omfatta utskottsmajoritetens ståndpunkt i saken. Jag anser att samhället inte bör komma med en sådan uppmuntrande signal till registrerat partnerskap och inte heller

till den förrättande tjänstemannakåren. Om någon tjänsteman är beredd att vidta de åtgärder som avses i lagen bör det vara fullständigt frivilligt och bygga på talkoanda. Det finns ingen orsak att göra det möjligt att ta ut en avgift, anser jag. Det är inte heller praxis bland präster som förrättar kyrkliga vigslar. Dessutom öppnar förfarandet i onödan upp en möjlighet för tjänstemän att göra business genom registrering av partnerskap.

Åsikt

Med stöd av det ovan sagda anser jag

att lagutskottet borde ha föreslagit för förvaltningsutskottet att det tredje lagförslaget i propositionen förkastas.

Helsingfors den 21 oktober 2004

Timo Soini /saf